

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. De syllogismo probabili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

tionem, & in ordine ad causam: esse siquidem nequit, ut astra perueniant ad tale cœli punctum, quin sequatur interpositio telluris inter solem, & sydus lunæ: sed quid respondebunt hi auctores, ad alias præmissas superius adductas, quæ quidem contingentes sunt, & nullam causam important, nullam proinde necessitatem effectus ex hypothesi: Quocirca melius & expeditius dici potest, præmissas superiores esse contingentes obiecto tenus cum nimirum illud sit indifferens ad esse, & non esse; at quatenus sunt eius representatiuæ suapte natura, siue prout sumuntur secundum se, necessarias esse, cum sint certæ, & euidentes. Nec mirum est, in nobis id locum habere, non sine alicuius imperfectionis mixtura, quod in Deo seclusa omni imperfectione visitur: Deus autem necessario, hoc est euidenter, & certo representat obiectum contingens, & fallibile: quidni ergo intellectus noster, quamuis longè imperfectus, ita etiam obiectum assequatur suum.

34 Quod autem docet Aristoteles, præmissas demonstratiuas oportere constare prædicato per se, nec qualicumque, sed quod sit in primo, aut secundo dicendi modo per se, accipiendum est de folis illis, quibus constituitur demonstratio perfectissima, qua passim in scientiis prima passio per essentiam ostendi consuevit; cuiusmodi est hæc, exempli gratia, omne rationale est admiratiuum, sed omnis homo est rationalis, ergo omnis homo est admiratiuus, aut iuxta alios hæc, omne rationale est discursiuum, omnis homo est rationalis, ergo & discursiuus: nam in utroque syllogismo maior est in secundo dicendi modo per se & minor in primo: Porro in priori syllogismo admiratiuum est prima passio logica, hoc est ab essentia tantum ratione distincta, & secunda cuius ibi nulla fit mentio est risibile: cæterum in posteriori discursiuum, pro potentia videlicet accidentaria discurrendi, & organica, est prima passio physica rationalitatem, siue vim radicalem, ac substantialem discurrendi consequens: Vno exemplo vtuntur aliqui auctores, & alio alij: utriusque verò bene si bene explicantur.

35 Prædicatum secundum ipsum perinde est, ac prædicatum necessarium, & conuertibiliter conueniens subiecto. Ita Ioseph. Boët. Caiet. Zabarella, Conimb. 1. post. cap. 4. quæst. 1. art. 4. ad finem. Hurtadus disp. 11. logic. sect. 7. Arriag. disp. 16. logic. sect. 7. Tolet. & plerique auctores nostri: Item Beatus Thomas opusculo 48. cap. 5. Flandria 12. metaph. quæst. 16. art. 1. & Sopcinas quæst. 17. quatenus ex æquo tres edocent, conceptum superiorem minimè prædicari de inferiori cum quo non conuertitur, prout talis est, siue secundum ipsum. Quod ergo attinet ad huiusmodi prædicatum, eo constare præmissas demonstrationis, propter quid, potissimè dici solita, opinio est Aristotelis, patetque ex vulgari illa, ac multoties repetita demonstratione, omne rationale est admiratiuum, omnis homo est rationalis, ergo omnis est admiratiuus, vbi maioris, & minoris prædicatum conuertitur cum subiecto, ac proinde est secundum ipsum. Cæterum alia complures demonstrationes eius esse possunt expertes, vt omne animal est viuens, omnis homo est animal, ergo omnis est viuens: Nullus lapis est animal, sed marmor est lapis, non igitur animal.

36 Hic restabat discutiendum, an præmissæ demonstrationis constare debeant prædicato vniuersali? Verum, vt docet Aristoteles primo posteriorum text. 56. vniuersale in præsentibus sumptum perinde est, atque quod est de omnibus, & per se, & secundum ipsum: Aristoteli suffragantur Rubius eodem lib. in expo-

sitione textus capitis 5. & 6. Hurtadus disp. & sect. paulo supra citatis. §. 38. ac ne morer in re confessâ cæteri omnes Doctores Quamobrem, cum explicata maneant prædicatum de omni, & prædicatum per se, necnon secundum ipsum, nil superest amplius explicandum de prædicato vniuersali: Atque hæc de præcognitis ad demonstrandum: quæ circa nihil est omisum, quod sit ponderis alicuius: nil nisi vocales quædam quæstiones, hæcque solum de mente Aristotelis, de qua, si subiecta materia sit parui momenti, parum est curandum.

CAPVT IV.

De Syllogismo probabili.

Syllogismus probabilis est, in quo ex præmissis Sopinatiuis aliqua ritè inferitur opinio: Nuncupari solet dialecticus, non quod solus sit dialecticæ facultatis, ad eam namque pertinet etiam demonstratiuus, & sophisticus; sed quia res in opinione posita materiam præbent copiosè disputandi, in vtramque partem, eamque certè, in quæ logica longè, latèque vires suas ostendet: vnde etiam vocari consuevit disertiuus, seu disputatiuus.

Præire ad illum tria docet Aristoteles, videlicet problema, propositionem, & prædicatum: Problema dialecticum est, oratio duplici interrogatione prolata, vt, sit ne materia cælestis specie diuersa à sublunari, an non. Propositio dialectica, quatenus vsurpatur in præsentibus, est semiproblema, vt sic dixerim, siue vna tantum interrogatio, vt differat ne specificè materia cælestis à sublunari: Prædicatum dialecticum est, quod quaritur, & interrogatur in problemate, aut propositione: eiusmodi est, hoc quod est differre specie in quæstionibus adductis: quadruplex autem dici solet id genus prædicatum, videlicet terminus, siue definitio, genus, proprium, & accidens, de quibus nos fusè tum lib. 7. & 9.

Hic id tantum expediendum est, an syllogismus probabilis, si quando contingat eum falsis, ac legitimis constare præmissis, & quamuis ex parte materiæ, at non ex parte formæ deficere; nihilominus sit propriè ac strictè syllogismus: Esse censet Rubius lib. 1. post. cap. 9. in expositione textus numero 7. & Aueria quæst. 29. logic. sect. 6. §. de syllogismo parum ab initio, vbi eiusdem esse sententiæ sentit Aristotelem: Mihi quoque ea videtur longè magis probabilis: Namque in primis enuntiatio falsa est verè, & propriè enuntiatio, ac secunda mentis operatio, hoc solo quod vnum de alio affirmet: similiter ergo syllogismus, falsis coalescens præmissis, vera tamen ac propria ratione syllogismus erit, ac tertia mentis operatio, hoc ipso quod vnum ex alio, id est aliqua esse idem inter se, ex eo quod sint idem vni tertio ritè inferat.

Insuper secundò: syllogismus definiri solet à dialecticis omnibus oratio, in qua, quibusdam positis, aliud sequi necesse est, hoc est, vt explicat Aulus Gellius, lib. 13. noctium Atticorum cap. 26. in qua quibusdam concessis, & consensis ea propter alia concedi oportet: at quamuis aliquæ propositiones sint falsæ, dummodo tamen sint rectè dispositæ, & non peccent in forma syllogistica, eo ipso vim habent inferendi conclusionem; & hæc ex iis necessario sequitur, illisque concessis haud debet negari: syllogismus ergo strictè, & rigorosè talem cum assensu conclusionis simul efficiunt.

Enimverò quidam alij, & quod diffiteri nolo, nequeo

nequeoque, satis probabiliter censent, syllogismum probabilem, tamen formalis sit, ac rite dispositus, ubi tamen falsus constat præmissis, haud esse propriè, & rigorosè syllogismum. Pro quorum sententia opponens primò: Definitio falsa propriè, & strictè definitio non est, cum propria, ac stricta ratione non explicet naturam rei, sed potius eam nesciri faciat: Vnde meritò Cicero lib. 1. de inuent. *Mala definitio est, cum falsum quiddam dicitur, hoc pacto, sapientia est pecunia acquirenda, intelligentia.* Similiter ergo syllogismus falsus &c.

42 Oppones secundo: syllogismus est argumentatio, in qua præmissæ conclusionem inferunt: igitur in tantum syllogismus aliquis talis erit verè, & propriè in quantum eius præmissæ vera, & propria ratione conclusionem inferunt; in tantum verò impropriè, & apparenter, in quantum eius præmissæ impropria, & apparenti tantum, atque adumbrata ratione conclusionem inferunt: quando igitur syllogismus, falsis præmissis constans, vi illarum duntaxat apparenter, & impropriè conclusionem infert; falsò enim inferre, & apparenter, ac impropriè inferre in idem recidunt, sicut esse falsum aurum, cuiusmodi est aurichalcum, haud dubiè esse improprium, apparensque tantum, ac simulatum aurum; sanè syllogismus falsis innitens præmissis apparenter tantum, & impropriè syllogismi rationem obtinebit.

43 Oppones tertio: Navis v. g. papyracea haud est simpliciter, & propriè navis, quia licet formam habeat navis, non tamen materiam eius propriam, pineam videlicet, aut alterius ligni: pari ergo ratione, tamen syllogismus probabilis, at falsus, & quamvis verisimilis, non tamen verus, forma syllogistica sit præditus, haud tamen erit propriè, & strictè syllogismus, defectu materiae, & propterea quod propositiones, ex quibus coalescit, haud sint veræ, sed falsæ potius. Oppones denique quarto Damascen. cap. 48. dialect. *Oportet autem cognoscere, quod oportet propositiones veras esse, & conclusionem sequi ex propositionibus: si enim inveniatur una propositionum falsa, parallogismus est, & non syllogismus:* & ibidem paulo supra: *syllogismus componitur ex duabus veris propositionibus, & conclusione.*

44 Ad primum horum dicito, in definitionis definitione includi, quod sit veramnam explicare rei naturam & scire quod quid eius, nulla potest oratio, nisi sit cum veritate coniuncta: quo pacto demonstratio, quia definitur syllogismus faciens scire, veros suapte natura, ac definitione postulat assensus, nec aliis constare sustinet; Atqui in definitione syllogismi ut sic, quod aiunt, haud exprimitur, quod eius præmissæ sint veræ: perperam ergo arguitur in præsentiarum à definitione in communi ad syllogismum: nulloque iure colligitur ex eo quod illa proprie sumpta nequeat esse falsa, de hoc adstruendum esse simile quidpiam.

45 Ad secundum dicendum est, præmissas falsas, haud tamen falsò, sed verè inferre conclusionem, & quamvis propositiones non sint veræ, earum tamen connexionem esse veram, cum prioribus admissis postrema haud debeat negari respicivè: Hinc est, ut, contra quam sentiunt aduersarij, præmissæ probabiles, quantumvis falsæ, non impropriè, & apparenter, sed propriè, & strictè conclusionem inferant, adeoque syllogismum omni cum proprietate, & rigore, constituent: Quocirca exemplum aurichalci nobis potius fauet: idcirco enim est improprium, quia falsum aurum: at assensus principiorum probabilem verè infert conclusionem, & ad eam non

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

negandam necessitat; quamvis ipse sit falsus: eiusmodi ergò illatio, adeoque tota syllogizatio est propriè, & strictè talis. Aut paulò aliter: aurichalcum propterea impropria, & metaphorica ratione est aurum, quia est falsum aurum, falsitate opposita veritati transcendentali auri, siue quia non est aurum transcendentaliter verum: at præmissæ probabiles formaliter falsæ haud tamen sunt transcendentaliter tales, sed potius transcendentaliter veræ, cum naturam præmissarum reuera obtineant: hac ergò veritate, adeoque propriè conclusionem inferent, & syllogismum producent. Hinc nostra obiter confirmatur, ac declaratur opinio: Syllogismus nihil aliud est, quam præmissæ, & conclusio connexæ inuicem: at præmissæ falsæ sunt proprie præmissæ, sicut enuntiatio falsa est propria ratione enuntiatio; conclusio quoque falsa est similiter propria conclusio; ambas item proprie connecti & est probatum paulo supra, & apud omnes in confesso: syllogismus ergò ex iis coalescens propriam, ac strictam rationem syllogismi suo sibi iure vendicabit.

46 Ad tertium responderi debet, nam, præter formam suam artificiosam, includere essentialiter certam, ac destinatam materiam: id quod de ea, ac de ceteris arte factis naturalibus probat Fonseca lib. 5. metaph. cap. 7. quæst. 5. sect. 4. tum exemplo Sacramentorum nouæ legis, quæ, cum sint arte facta quedam supernaturalis, ac diuini ordinis, materiam sensibilem, ac certam formam deponunt, tum etiam auctoritate Aristotelis 1. physicor. cap. 7. & 3. physic. cap. 7. & quidem sponte sua perspicuum est; etenim navis est vehiculum quoddam ad mare transmittendum, eiusque pericula superanda idoneum: eiusmodi autem esse nequit, nisi materia constet ligni, non verò papyracea: illam ergò postulat essentialiter, & hanc reicit: quid mirum ergo si papyro, aut cera, aliave id genus materie facta, haud sit simpliciter navis, sed potius eius simulachrum. Hæc autem ratio non procedit in syllogismo probabili, seu verisimili, non tamen vero, sed ex falsis coalescente præmissis: quamvis enim ceterorum artefactorum more determinatam efflagitet materiam: ceterum eiusmodi materiam negamus esse debere propositiones veras, & non potius iudicia intellectus, siue vera sint, siue falsa: quorum defectu, si quis ab aliquibus apprehensionibus gradum faciat ad alias, aut ab vno voluntatis actu, vel pluribus ad quandam tertium, non ob id syllogizabit. Ad quartum respondeo, Damascenum loqui non de syllogismo probabili, de quo tamen solo est præfens controuersia, sed de demonstratiuo: ita enim ait in ipso illius cap. vestibulo: *Sciendum, demonstrationem esse logicæ speculationis, demonstratio autem syllogismus est.*

CAPVT V.

De syllogismo sophistico.

47 Syllogismus sophisticus, qui & fallax dicitur, nec non apparens elenchus, litigiòsus, & pseudographus, talis est, qualis nuncupari solet, aut ratione materiae, aut ratione formæ: Materia facit, syllogismum aliquem esse sophisticum duobus modis: primò, si præmissæ aliquæ assumantur ut probabiles, re tamen vera sint omni probabilitate destitutæ nihil enim prohibet, quidpiam videri aliquibus probabile, haud tamen esse reuera eiusmodi, sed improbabile potius, ut solem esse multo minorem telluris orbe, maiorem esse cum nascitur occidivè

R 3 quam